

Vejledning til kompetencemålsprøve i praktik

- For eksaminatorer – praktiklærere og UC-undervisere

Indhold

Forord.....	1
Praktik og kompetencemålsprøve i læreruddannelsen.....	2
Kompetencemålsprøve i faget praktik.....	3
Formålet med prøven i praktik	3
Praktikopgaven og medbragt materiale til kompetencemålsprøven	3
Bedømmelse ved kompetencemålsprøven	4
Sammenhæng mellem praktikmodulet og prøven.....	5
Forholdet mellem de studerendes praksis i praktikken og refleksionerne til prøven.....	5
Eksaminatorernes rolle til prøven.....	5
Votering, karaktergivning og tilbagemelding til de studerende	6
Bilag.....	7

Forord

Denne vejledning er skrevet som en vejledning til de eksaminatorer (og censorer), der forestår prøverne i læreruddannelsens praktik. Den er skrevet, fordi det stadig er nyt, at et praktikforløb afsluttes med en prøve, hvor der skal gives karakterer for den studerendes præstation.

Der er alene tale om en vejledning til prøven i praktik og ikke en vejledning vedrørende hele praktikken. Hvis man har brug for at vide noget om selve praktikkens afvikling og øvrige indhold, kan man orientere sig i den enkelte læreruddannelses studieordning og i beskrivelser af den lokale udmøntning af praktikken.

Vejledningen består først af en generel beskrivelse af praktikken og kompetencemålsprøven i læreruddannelsen. Dette afsnit er særlig henvendt til praktiklærere, som ikke har et indgående kendskab til læreruddannelsens struktur og tilrettelæggelse. Men også UC-undervisere kan med fordel orientere sig i dette afsnit.

Herefter følger en beskrivelse af rammerne og vilkårene for kompetencemålsprøverne i praktik. Dette afsnit giver overblik over de formelle vilkår for prøven. Efter denne formelle gennemgang følger en beskrivelse af, hvad der er grundlag for bedømmelsen til prøven, og hvad der er genstand for bedømmelsen, herunder også hvad der ikke kan inddrages til prøven.

Vejledningen beskriver, hvordan sammenhængen mellem selve praktikken på praktikskolen og prøven kan tænkes. Altså hvordan der skabes en sammenhæng, men også hvordan de samtidig er afkoblet hinanden og skal ses som to selvstændige størrelser. Endelig gives der til sidst en beskrivelse af, hvordan de to eksaminatorers (praktiklærer og UC-underviser) roller til prøven bidrager med væsentlige elementer til prøven fra hver deres ståsted på henholdsvis praktikskolen og professionshøjskolen.

Praktik og kompetencemålsprøve i læreruddannelsen

Læreruddannelsen fra 2013 er ændret radikalt i forhold til tidligere. Hvor fagene før var styret af centrale kundskabs- og færdighedsområder (CKF), er de nu styret af kompetencemål, som består af færdigheds- og vidensmål. Sådan er det også i faget praktik.

Alle fag består af et antal moduler uden progression. Det giver uddannelsen fleksibilitet, fordi modulerne kan tages i vilkårlig rækkefølge, og fordi de kan give valgmuligheder. Sådan er det imidlertid ikke i faget praktik. Praktikperioderne i uddannelsesforløbet kan betragtes som obligatoriske moduler med en indbygget progression - tilrettelagt som 3 niveauer, der er beskrevet via udviklingen i beskrivelsen af fagets færdigheds- og vidensmål.

Praktikken i læreruddannelsen består af samlet 30 ECTS-point. Hvert praktikkniveau er på 10 ECTS-point og afsluttes med en kompetencemålsprøve. To af prøverne er eksterne og bedømmes af en praktiklærer, en underviser udpeget af professionshøjskolen og en ekstern censor. En af prøverne er intern og bedømmes af en praktiklærer og en underviser udpeget af professionshøjskolen. Det er den enkelte læreruddannelse, der i studieordningen fastsætter, hvilket praktikkniveau der bedømmes ved intern prøve og hvilke niveauer, der bedømmes ved ekstern prøve.

For at den studerende kan deltage i kompetencemålsprøverne i praktik, skal den studerende have fået godkendt det tilhørende praktikmodul. Den enkelte læreruddannelse fastsætter i den lokale studieordning, hvordan denne godkendelse finder sted.

Kompetencemålsprøverne i praktik tager afsæt i en praktikopgave, der sammen med det medbragte materiale, (eller som en praktisk demonstration) illustrerer den studerendes arbejde med udvalgte øg færdigheds- og vidensmål inden for praktikkens kompetencemål. Praktikopgaven skal have et omfang på 5 sider pr. studerende, og den mundtlige del varer 30 minutter pr. studerende. Opgavens omfang/sidetallet og eksaminationstiden varierer efter gruppestørrelse.

Til kompetencemålsprøven i praktik er det udelukkende den studerendes skriftlige opgave og præstationen til den mundtlige prøve, der er genstand for bedømmelsen. Den studerendes præstation og ageren i praktikken på praktikskolen kan ikke inddrages i bedømmelsen.

Kompetencemålsprøve i faget praktik

Formålet med prøven i praktik

Formålet med prøven i praktik er at prøve de studerendes kompetencer i forhold til kompetencemålene konkretiseret i færdigheds- og vidensmålene for det givne praktkniveau. Prøven skal vurdere de studerendes læringsudbytte af deres praktikforløb, hvor de har arbejdet med viften af en lærers samlede arbejdsopgaver. Det kan være i forhold til planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisning samt ledelse af aktiviteter i en klasse, eller det kan være i forhold til lærerens kommunikation med elever og forældre.

Det særlige ved kompetencemålsprøven i praktik er, at der er et specifikt fokus på de studerendes ageren i praksis og de studerendes efterfølgende analyse og refleksion over den praksis, de har gennemført i praktikken. I en bedømmelse af denne præstation skal indgå en vurdering af den studerendes kunnen og viden inden for hele det aktuelle praktkniveaus felt, som det er beskrevet i niveauets færdigheds- og vidensmål.

Praktikopgaven og medbragt materiale til kompetencemålsprøven

De studerende skal til kompetencemålsprøven demonstrere deres kunnen og viden i forhold til virkelige praksissituationer. De skal forud for prøven aflevere en praktikopgave, og de skal medbringe materiale til prøven.

Praktikopgaven skal illustrere de studerendes arbejde i praktikken med udvalgte færdigheds- og vidensmål. Dette betyder, at de studerende ikke behøver inddrage alle færdigheds- og vidensmål i den skriftlige opgave, men at disse kan komme i spil til den mundtlige del af prøven. Det kan både være de studerende selv eller de to eksaminatorer eller censor, der stiller spørgsmål, så alle relevante mål evt. inddrages i eksaminationen.

Det medbragte materiale skal understøtte fokus på praksissituationer, som de studerende har deltaget i på praktikskolen. Materialet kan have mange former og udtryk fx undervisningsplan, elevtekster, oversigt over bordopsætning i sammenhæng med forskellige undervisningsaktiviteter, hjemmeside, selvproducerede materialer, videoklip, lydoptagelser og meget andet. Der kan være bestemmelser i de lokale studieordninger, der giver yderligere retningslinjer for, om der er bestemte materialer, der skal medbringes.

Materialet kan hjælpe de studerende til at strukturere og rammesætte analysen af den praksis, som de har været ude i, og giver eksaminatorer og censor mulighed for at få et dybere indblik i den praksis, som de studerende har erfaringer fra.

Det medbragte materiale indgår ikke i bedømmelsen.

Bedømmelse ved kompetencemålsprøven

Bedømmelsen tager på alle tre niveauer udgangspunkt i de tre overordnede kompetencemål inden for de tre områder: Didaktik, klasseledelse og relationsarbejde.

Da kompetencemålene går igen på de tre praktikkiveauer, skal man finde tegn på de studerendes opfyldelse af målene i beskrivelsen af det konkrete praktikkiveaus færdigheds- og vidensmål og i lyset heraf efterprøve, i hvilken grad de studerende har opnået de krav, der er gældende for det givne praktikkiveau.

Der ligger en indbygget progression i formuleringerne af praktikkiveauernes færdigheds- og vidensmål, der betyder, at vurderingen af de studerende må følge denne progression. Fx består en del af progressionen i, at den studerende på praktikkiveau I beskæftiger sig med en undervisningssekvens, hvorimod der på praktikkiveau III er tale om et længere undervisningsforløb med relation til årsplan og elevplaner.

Det betyder, at man ved prøven på niveau III kan forvente en mere dybdegående analyse og refleksion og dermed en større grad af kompleksitet i argumentationen, end tilfældet er på niveau I og II.

Til vurderingen er der opstillet tre kravniveauer, der følger 7-trinsskalaens begrundelser. I §21 i [Bekendtgørelsen om Læreruddannelsen](#) er de tre kravniveauer præciseret. (Her er desuden tilføjet en beskrivelse af den ikke tilstrækkelige præstation).

- 0) **Utilstrækkeligt:** hvis ingen af kravniveauerne mestres, svarer det til karaktererne 00 eller -3.
- 1) **Tilstrækkeligt:** kan gøre rede for kendt viden, færdigheder og grundlæggende processer. Det er den præstation der demonstrerer den minimalt acceptable grad af opfyldelse af fagets mål der svarer til karakteren 2
- 2) **Godt:** kan fremstille sammenhænge og analysere kendte situationer og problemstillinger gennem anvendelse af tilegnet viden og færdigheder og på den baggrund handle i pædagogisk praksis. Det er den gode præstation, med en del mangler og den jævne demonstration med en mindre grad af opfyldelse af fagets mål der svarer til karaktererne 7 og 4
- 3) **Udmærket:** kan reflektere over og vurdere nye situationer og problemstillinger, som kræver selvstændige vurderinger og alternative måder at handle på i pædagogisk praksis. Det er den fremragende og den fortrinlige præstation, der svarer til karaktererne 12 og 10.

Kravniveauerne udgør et taksonomisk hierarki, hvor et højere kravniveau forudsætter et lavere kravniveau. Det vil sige, at mestring på kravniveau *udmærket* forudsætter mestring på kravniveauerne godt og tilstrækkeligt; og mestring på kravniveau *godt* forudsætter mestring på kravniveau *tilstrækkeligt*.

Sammenhæng mellem praktikmodulet og prøven

Forholdet mellem de studerendes praksis i praktikken og refleksionerne til prøven

Praktikfaget rummer to dimensioner: De studerende skal dels øve sig i at agere som lærer i en praktisk-pædagogisk praksis, og de skal dels lære at forholde sig analytisk til egen og andres praksis. Det, der foregår til prøven, skal have tæt relation til både øvelsen i at være lærer og til de analyser og refleksioner, der ligger i forlængelse heraf.

De studerende tager både til forberedelse og gennemførelse af prøven udgangspunkt i de erfaringer, de har gjort og i det materiale, de har indsamlet og udarbejdet under praktikforløbet og har fastholdt i forskellige former for produkter, artefakter, portfolio eller lignende. Dette ligger til grund for deres udarbejdelse af praktikopgaven.

Praktikfaget skal forberedes, gennemføres og efterbehandles i et samarbejde mellem undervisningsfagene og i modulerne bag lærerens grundfaglighed. I de studerendes analyser og vurderinger af praksis indgår der derfor også teoretisk viden fra arbejdet med disse fag.

De studerende har i praktikken fokus på et undervisningsfag, men flere og andre fag kan også være en del af praktikken. Det er imidlertid vigtigt at være bevidst om, at de studerende i prøven i praktikfaget vurderes efter praktikfagets kompetenceområder og -mål og ikke i de øvrige fags kompetencemål.

De studerendes ageren i selve praktikken på praktikskolen inddrages **ikke** i selve vurderingen til prøven. Denne vurderes forud for prøven ved modulgodkendelsen, der fungerer som indstilling til, at de studerende kan gå til kompetencemålsprøven. Bedømmelsen med karaktergivning tager derfor alene udgangspunkt i de studerendes præstation til selve prøven og praktikopgaven, ligesom det gælder ved andre prøver. Der gives en samlet vurdering af præstationen og praktikopgaven.

Eksaminatorernes rolle til prøven

Til kompetencemålsprøven deltager altid to eksaminatorer. Den ene eksaminator er en praktiklærer, og den anden er en underviser fra læreruddannelsen (UC-underviser). Ved to af prøverne deltager desuden en ekstern censor.

Til kompetencemålsprøven i praktik deltager netop to eksaminatorer, da dette er en prøve, der befinder sig i spændingsfeltet mellem praksis og viden i grundskolen og praksis og viden på professionshøjskolen - en kobling som tilegnes under uddannelsen, og som den professionelle lærer har med sig for hele tiden at kunne udvikle sin praksis.

Begge eksaminatorer er ligeværdige deltagere i prøven med forståelse og respekt for hinandens roller i samarbejdet om opgaven. Den fælles opgave er at få de studerendes teoretiske viden, erfaringsviden og praksisviden i spil i forhold til de studerendes valgte fokus fra praktikken.

Praktiklæreren og UC-underviseren supplerer derfor hinanden i forhold til i eksaminationen at få bragt de studerendes praksisviden i spil. De to eksaminatorer henter selv deres praksisviden fra to forskellige undervisningsarenaer og disse danner baggrund for deres forskellige tilgang til prøven og de spørgsmål, de stiller til de studerende undervejs til prøven.

Det er derfor vigtigt, at samtalen til prøven bygger på forskellige former for spørgsmål for at støtte de studerende i at forholde sig undersøgende og reflekterende, herunder også at spørgsmålene sikrer, at de studerende får mulighed for at bevæge sig på alle tre kravniveauer, som er beskrevet ovenfor, jf. BEK § 21.

Spørgsmålene kan have forskellig karakter:

- Der kan stilles spørgsmål til selve opgaven, fx afklarende og undersøgende
- Der kan stilles spørgsmål til erfaringer, de studerende har gjort sig i praktikken
- Der kan stilles spørgsmål til begrundelser for de valg i praksis, de studerende har gjort sig
- Der kan stilles spørgsmål til begrundelser for de teoretiske overvejelser, de studerende har gjort sig
- Der kan stilles spørgsmål til de studerendes medbragte materiale
- Der kan stilles spørgsmål til, hvorvidt de studerende ville handle, agere, planlægge etc. anderledes en anden gang

Praktiklærere har viden om praksis, og de kan i særlig grad være med til, at den praksis, som den studerende refererer til, kommer i fokus til prøven. Praktiklæreren kan med fordel inddrage det materiale fra en fælles grundskolekontekst, som den studerende medbringer til prøven og gøre det til en aktiv del af samtalen ved den mundtlige prøve. UC-underviseren har med sin erfaring fra den fælles uddannelsespraksis også til eksaminationen til opgave at understøtte de studerendes anvendelse af teoretisk viden i analyse og refleksion over praksis.

Votering, karaktergivning og tilbagemelding til de studerende

Voteringen styres af Bekendtgørelse om karakterskala og anden bedømmelse ved Uddannelses- og Forskningsministeriets område: (BEK nr 114 af 03/02/2015) og deri §12

<https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=167998>

§ 12. Medvirker flere eksaminatorer eller flere censorer ved bedømmelsen, gives bedømmelsen efter drøftelse mellem dem.

Stk. 2. Er eksaminatorerne og censorerne ikke enige om karakteren, giver eksaminatorgruppen og censorgruppen hver en karakter. Hvis der ikke er enighed inden for eksaminatorgruppen eller

sensorgruppen om karakteren, giver hver eksaminator eller censor en karakter. Hver gruppes karakter er gennemsnittet af de afgivne karakterer inden for gruppen afrundet til nærmeste karakter i karakterskalaen. Der rundes op, hvis gennemsnittet ligger midt imellem to karakterer. Den endelige karakter for prøven er gennemsnittet af eksaminatorgruppens og censorgruppens karakterer. Ligger gennemsnittet midt imellem to karakterer, er den endelige karakter nærmeste højere karakter, hvis censorgruppen har givet den højeste karakter, og ellers nærmeste lavere karakter.

Stk. 3. Er eksaminatorerne og censorerne ikke enige om, hvorvidt præstationen skal bedømmes til »Bestået« eller »Ikke bestået«, er bedømmelsen »Bestået«, hvis mindst halvdelen af bedømmerne, heraf mindst en censor, giver denne bedømmelse.

Bilag

A: Kompetencemål for Praktik

B: Studieordningens fællesdel

C: 7-trinsskalaen

D: Oversigt over centrale bidrag til videngrundlaget for faget praktik